

هیات امنای تامین اجتماعی، رضایت بیمه‌شدگان را برآورده نمی‌کند

دولت بدهی جاری خود را بپردازد، مطالبات قبلی پیشکش

سازمان تامین اجتماعی به‌عنوان حافظ آتیه و درمان کارگران بیمه‌شده، نقش مهمی در رفاه و ایجاد امنیت معاش ۴۵ میلیون ایرانی که زیر چتر این نهاد قرار دارند، ایفا می‌کند. وظایف و تعهدات متکثر و متعدد این نهاد باعث شده تا در کوران حوادث و التهابات اقتصادی آسیب‌های متنوعی را دریافت کرده و از سسوی بسیاری شرکای خود از جمله کارفرما و دولت، دچار زیان‌هایی شود. این چالش‌ها و آسیب‌ها مدیریت چنین نهاد بزرگی را با بازوهای متعدد سرمایه‌گذاری و بیمه‌ای بسیار دشوار کرده است.

در سال‌های اخیر هیأت مدیره این سازمان در نقش نهاد سیاست‌گذار و راهبر این مجموعه تلاش زیادی برای عبور از بحران‌های گسترده و کمک به تحقق وظایف دشوار این مجموعه داشته است. خبرگزاری ایلنا با «مرتضی لطفی»، عضو هیأت مدیره این سازمان در زمینه وظایف این هیأت و چالش‌های تامین اجتماعی گفت‌وگویی داشته که در ادامه آن را می‌خوانید.

تأمین اجتماعی طبق روال هر سال مصوبه افزایش حقوق بازنشستگان را طبق مصوبه شورای عالی کار تعیین و برای تصویب نهایی تحویل دولت داد اما دولت برای اولین بار با مصوبه هیأت مدیره مخالفت کرد. این مخالفت را چطور از زبانی می‌کنید و آیا فلسفه وجودی و اهمیت و استقلال هیأت مدیره سازمان با این تصمیم زیر سوال نمی‌رود؟

برابر قانون، مسئولیت تعیین دستمزد کارگران با شورای عالی کار است. هر ساله برای تعیین دستمزد بازنشستگان، مدیرعامل تأمین اجتماعی پیشنهاد خود را مطابق با مصوبه شورای عالی کار به هیأت مدیره ارسال و هیأت مدیره نیز آن را مصوب می‌کند. طبق قانون این مصوبه باید به تأیید هیأت دولت برسد. امسال نیز هیأت مدیره سازمان افزایش حقوق بازنشستگان را طبق مصوبه شورای عالی کار تصویب کرد اما دولت با آن مخالفت کرد. این موضوع را پیگیری می‌کنیم چون معتقدیم براساس نظام پرداخت بیمه که سایر سطوح در دوره اشتغال خود چند برابر بخش‌های دیگر بیمه‌پردازی می‌کنند، باید اختلافی هم به لحاظ دریافت نسبت به حداقل

برابر قانون، مسئولیت تعیین دستمزد کارگران با شورای عالی کار است. هر ساله برای تعیین دستمزد بازنشستگان، مدیرعامل تأمین اجتماعی پیشنهاد خود را مطابق با مصوبه شورای عالی کار به هیأت مدیره ارسال و هیأت مدیره نیز آن را مصوب می‌کند. طبق قانون این مصوبه باید به تأیید هیأت دولت برسد. امسال نیز هیأت مدیره سازمان افزایش حقوق بازنشستگان را طبق مصوبه شورای عالی کار تصویب کرد اما دولت با آن مخالفت کرد. این موضوع را پیگیری می‌کنیم چون معتقدیم براساس نظام پرداخت بیمه که سایر سطوح در دوره اشتغال خود چند برابر بخش‌های دیگر بیمه‌پردازی می‌کنند، باید اختلافی هم به لحاظ دریافت نسبت به حداقل

پرداخت‌ها وجود داشته باشد. امیدواریم دولت در تصمیم خود تجدینظر کند و دستمزد بازنشستگان را مطابق با نرخ تورم و مصوبه شورای عالی کار مصوب کند.

احتمال دارد که بعد امتثال دولت برای سال‌های دیگر هم رویه شود و استقلال سازمان تأمین اجتماعی زیر سوال برود؟

اینکه بگوییم تصمیم دولت ممکن است در سال‌های بعد تبدیل به سنت و رویه شود بستگی به تصمیم دولت دارد. هنوز دولت نظر قطعی در این مورد نداشته و بازنشستگان برای افزایش حقوق مطابق با مصوبه شورای عالی کار مطالبه‌گری می‌کنند. هیأت مدیره سازمان تنها در چارچوب وظایف مصرح در اساسنامه و قوانین بالادستی وظیفه و اختیارات دارد. هنوز دولت نظر قطعی در مدیریت و مباحثی که بار مالی دارد، باید به تصویب هیأت‌انبار برسد. مشخصاً حوزه دستمزد، قانون صراحت دارد که دولت باید تصمیم‌نهایی را بگیرد.

کارگران بر لزوم احیای شورای عالی تأمین اجتماعی تأکید دارند. چرا این شورا حذف شد و وجود این شورا تا چه حد می‌توانست تصمیمات دولت در مورد سازمان تامین اجتماعی را تعدیل کند. شرایط و ضوابط احیای شورای عالی تأمین اجتماعی چیست و آیا از طرف هیأت مدیره تلاش‌هایی برای این امر صورت گرفته است؟

در ارتباط با شورای عالی تأمین اجتماعی ما هم از منتقدین این تصمیم‌بودیم و معتقدیم شورای عالی تأمین اجتماعی نباید حذف می‌شد

لغو خصوصی‌سازی بسیاری از شرکت‌ها همین بود. اختلاف داخل بین گروهی که شرکت‌ها را به‌عنوان خصوصی می‌گرفتند، عدم استفاده و اتلاف منابع انسانی و ظرفیت‌های خوب تولیدی موجود، فرآیند تولید را در بسیاری از این شرکت‌ها متوقف کرده بود.

در بحث بهبود وضعیت ضرب پیش‌تیبانی صندوق‌ها و افزایش ورودی بیمه‌پرداز به‌منظور جلوگیری از ورشکستگی صندوق چه اقداماتی از سوی همکاران شما در مجموعه تأمین اجتماعی صورت گرفته است؟

سال آینده ما حدود ۴۶۷ هزار میلیارد تومان بودجه داریم. ۸۰ درصد این رقم منابع خود سازمان است. حدود ۲۸۰ هزار میلیارد تومان

اگر دولت تنها و جوه تعهدات جاری خود را بدهد، همین میزان پرداخت بدهی‌ها و تعهدات جاری و عدم شکل‌گیری بدهی جدید به تأمین اجتماعی به خودی خود باعث می‌شود که سازمان در پرداخت تعهدات خود چیزی کم‌نیابد

در سال تعهد پرداخت حقوق بر عهده تأمین اجتماعی است. چیزی حدود ۷۰ هزار میلیارد تومان در بحث درمان پیش‌بینی بودجه شده است. تسهیلاتی که به بازنشستگان ارائه می‌دادیم نیز طی یک سال نزدیک به دو برابر شده و از رقم ۷ میلیون تومان به ۱۲ میلیون تومان رسیده است. سهم بودجه در تسهیلات اعطایی نیز در این مدت افزایش یافته است. در بحث تولید مسکن موسوم به نهضت مسکن ملی، مسئولیت ساخت تعداد قابل توجهی از این پروژه را به وزارت کار محول کردند. با استفاده از ظرفیت‌های تأمین اجتماعی قرار است این پروژه نیز در اسرع وقت نهایی شود. خوشبختانه در سال جاری از نظر مالی در بحث صندوق از وضعیت مناسبی برخوردار هستیم. توسعه سازمان در حدی بوده که در بحث درمان، تجهیزات پزشکی را برای درمان بازنشستگان رایگان کردیم و تعداد خدمات درمانی ما از ۵۰ هزار به ۷۰ هزار افزایش پیدا کرد. علت این توسعه آن است که منابع انجام این تعهدات در پرداخت به‌روز به پزشکان فراهم آمده است. گام اصلی مادر این حوزه که البته با مقاومت‌هایی از داخل و خارج سازمان

همراه بود، در حوزه مقابله با ورشکستگی صندوق بود که قدم‌های اصلی برای اصلاحات ساختاری انجام گرفته است.

در حوزه تأمین منابع مالی برای صندوق نیز ساختارهای سابق باعث می‌شد تا ما کمتر بیمه‌پرداز ثابت داشته باشیم اما با نظام وظیفه، دانشجویان، کانون و کلا و بسیاری گروه‌ها و اصناف دیگر در باره بیمه گروهی شدن در تأمین اجتماعی مذاکره کرده و در بسیاری موارد موفق شدیم تا در چارچوب اصل ۲۱ قانون اساسی (مربوط به ضرورت پوشش سراسری بیمه‌ای همگانی) و همچنین اسناد بالادستی مربوط به ضرورت افزایش جمعیت حق بیمه‌پرداز به صندوق‌ها، به سطح بهتری از نسبت پشتیبانی در تأمین اجتماعی برسیم. براساس قانون اساسی منابع بیمه همگانی از طریق فروش اراضی مربوط به دولت تعیین شده است. دولت در این زمینه البته چندان گام بلند در دهه‌های اخیر بر نداشته اما تأمین اجتماعی در این زمینه پیگیری فراوانی کرده است.

به بحث ضرورت افزایش تعداد افراد تحت پوشش به‌عنوان ورودی تأمین اجتماعی اشاره کردید اما بنا بر آمارهای موجود حداقل چهار میلیون نفر کارگر با شغل ثابت داریم که حق بیمه برای آنها رد نشده و در دستگاه بیمه‌ای کشور شناسایی نشده‌اند. آیا ضرورت ندارد که سازمان در امر بازرسی ورود جدی داشته باشد؟

اتفاقاً به دنبال منابع جدید مالی برای صندوق از طریق کشف کارگاه‌ها هستیم. کارگاه‌های کشف‌نشده محل درآمدهای جدید صندوق‌های بیمه‌ای است. اما بیش از مسأله کشف کارگاه‌های زیرزمینی، عموماً بازرسی ما نقش آن را دارد که کشف کند واحدهای موجود گزارش درست می‌دهند، کاملاً حق بیمه را می‌پردازند و تعداد نیروی انسانی ابرازی آنها واقعی است یا خیر؟ سال گذشته حدود ۱۷۸ هزار پرونده داشتیم که در رابطه با بیمه‌پردازی مشکل داشتند و این پرونده‌ها به موسسه حسابرسی تأمین اجتماعی ارجاع شده است. این حجم از پرونده‌های تخلف بیمه‌ای آن قدر زیاد است که تخلفات بیمه‌ای (اعم از عدم پرداخت یا دیرکرد) ۱۰ میلیون تومان را از جرگه رسیدگی خارج کردیم. واقعیت این است که به نسبت این حجم از تخلفات بیمه‌ای بنگاه‌ها استعداد حوزه بازرسی کشور از نظر نیروی انسانی پایین است.

با توجه به بحث اخیر واگذاری بانک رفاه به بخش خصوصی پس از تادیه بدهی تأمین اجتماعی به مبلغ ۸۸ هزار میلیارد تومان، به نظر شما این تمایل دولت به خصوصی‌سازی بانک رفاه کارگران منطقی و قانونی است؟

معتقدیم تصمیم دولت در حوزه بانک رفاه مشمول رویه‌ای که دولت در چارچوب آن اصول و رویه بانک‌ها را خصوصی می‌کند، نباید بشود. علت آن این است که عمده سهامداران این بانک، کارگران، کارفرمایان و سپرده‌گذاران صندوق تأمین اجتماعی هستند. چند ماهی است که مجامع عمومی این بانک را نیز گرفته و در ذیل مجموعه وزارت اقتصاد بردند. حدود ۸۰ درصد از گردش مالی شامل پرداخت‌ها و ارائه تسهیلات در مجموعه تأمین اجتماعی توسط بانک رفاه انجام می‌شود لذا اگر قرار باشد که ۷۰ درصد این بانک واگذار شده و تنها ۳۰ درصد آن نزد ما بماند، با این توصیف‌ها خلل زیادی در تأمین اجتماعی رخ می‌دهد. اخیراً تقاضایی از دیوان عدالت اداری صورت گرفته که در چارچوب آن بشود رای دولت را باطل کرد. امیدواریم هم سران سه قوه و هم بخش‌های اقتصادی دولت به این امر عنایت

طبق یک نظرسنجی، رضایت‌مندی ذی‌نفعان از نظام شورای عالی تأمین اجتماعی به مراتب نسبت به هیأت‌انبار بیشتر است. غالب تر کیب هیأت‌انبار با دولت است و تصمیم‌گیری‌های می‌تواند متأثر از نظر غالب یعنی نظر دولت باشد

کنند که در دنیا همه تشکل‌های کارگری و سازمان‌ها و صندوق‌های تأمین اجتماعی بالاست. این یک بانک اختصاصی دارند. حال چرا باید بانک رفاه کارگران با این همه نقش یک‌دفعه خصوصی شود؟ وقتی همه کارخانه‌هایی که دولت به‌عنوان رد دیون به مامی دهد جزو کارخانه‌هایی است که ابتدا دولتی اعلام و سپس از دولت به ما واگذار می‌شود، به این معناست که ما در تأمین اجتماعی یک نهاد غیردولتی داریم و از بیرون دولت این اموال و شرکت‌های خود را به مامی دهد. لذا اگر ما یک بخش غیردولتی عمومی هستیم، پس اموال ما نیز پیشاپیش غیردولتی است و خصوصی‌سازی آن معنادار.

چرا تأمین اجتماعی در زمینه بیمه کارگران ساختمانی تعلل و سخت‌گیری بیش از حد می‌کند؟

مشکل اساسی ما این است که از طرف دولت تعهدات مازادی نسبت به گروه‌های مختلف انجام می‌شود و این تعهدات جیب کارگران حق بیمه‌پرداز قبلی صورت می‌گیرد. دولت این کار را می‌کند اما سهم خود و اعتبار لازم برای بیمه کردن و تعهدات نسبت به این گروه‌های مهمان صندوق را اختصاص نمی‌دهد. الان رانندگان شهری، قالی‌بافان، رانندگان برون‌شهری، کارگران ساختمانی و... همه و همه جزو مواردی هستند که طبق مصوبه دولت باید بیمه شوند. طبق این مصوبه دولت مکلف است چیزی حدود ۲۰۰ درصد سهم حق بیمه این افراد را بدهد. سال گذشته تفاهم‌نامه خوبی انجام شد و طبق آن برای هر گروه از بیمه‌شدگان مهمان با توجه به متولیان وزارتخانه‌های هر کدام از این گروه‌های بیمه‌شده، تفاهمی با همان وزارتخانه انجام دادیم. برای مثال برای رانندگان با وزارت راه، با قالیبافان از طریق وزارت جهاد کشاورزی و با کارگران ساختمانی نیز از طریق معاونت مسکن و شهرسازی وزارت راه تفاهم کردیم که براساس آن مساعدتی برای بیمه هر کدام از این گروه‌ها انجام شود. از آنجا که منابع محدود تأمین اجتماعی حق التاس است، دولت و مجلس براساس مصوبات خود نمی‌توانند هر تعهدی که خود دارند را بر دوش آن بگذارند و منابع آن را بیندیند. براساس اصل ۲۹ قانون اساسی دولت موظف به ایجاد پوشش بیمه‌ای همگانی است. این بیمه بر عهده خود دولت است و نباید بدون ارائه منابع بر دوش صندوق تأمین اجتماعی بگذارد و هزینه بیمه‌ای آن را باید بدهد. وقتی ما می‌گوییم دولت ۴۶۰ هزار میلیارد تومان بدهکار است، به دلیل وجود همین تعهدات و همین بدهی‌ها به تأمین اجتماعی است که قانوناً باید پرداخت شود.

اگر دولت تنها و جوه تعهدات جاری خود را بدهد، اصلاً نیازی به پرداخت بدهی انباشته گذشته در حال حاضر نیست. همین میزان پرداخت بدهی‌ها و تعهدات جاری و تلاش برای عدم شکل‌گیری بدهی جدید به تأمین اجتماعی به خودی خود باعث می‌شود که سازمان در پرداخت تعهدات خود چیزی کم‌نیابد زیرا می‌توانیم از آن پس از محل دریافتی جاری و سرمایه‌گذاری‌های جدید، کسری ما بماند و تا سه هزار میلیارد تومانی صندوق تأمین اجتماعی را دیگر نداشته باشیم.

در بحث کارگران ساختمانی هنوز طرح به صحن علنی مجلس نیامده و منتظریم این اتفاق بیفتد تا با هماهنگی دست‌اندرکاران تشکل‌های کارگری کارگران ساختمانی، به آمارهای دقیقی برسیم. در ابتدا آمار آنها ۷۰۰ هزار نفر کارگر بود که گویا در این رقم تغییراتی نیز به‌وجود آمده است. اگر تفاهم‌نامه اخیر ما با وزارتخانه راه و شهرسازی و همچنین تشکل‌های صنفی کارگران، انجام و از طرفی، طرح مجلس درباره بیمه آنها مصوب شود، حتماً بحث بیمه این قشر نیز به شکل بایسته عملیاتی می‌شود. ما دانشجویان و سربازان را بیمه کردیم و حالا درباره عزیزی که به سختی کار می‌کنند و حق بیمه می‌پردازند، قطعاً نظر مساعدتری داریم چه اینکه کار این افراد سخت و زیان‌آور نیز محسوب می‌شود. مسأله، شروط تحقق منابع و قوانین مربوط به بیمه این قشر است و مادر کنار وظیفه خود نسبت به کارگران ساختمانی، وظیفه‌ای نیز نسبت به صیانت از منابع موجود در صندوق تأمین اجتماعی و حق بیمه‌های انباشته شده در آن هم داریم.

